

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi työntekijäin eläkelain 12 ja 15 §:n sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työeläkejärjestelmää tarkennettavaksi eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuuta koskevien säännösten osalta. Työntekijäin eläkelakia muutettaisiin siten, että kuntoutusraha ja muut kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset sekä vastuuvelkaan luettava tasoitusmäärä otettaisiin eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuun piiriin.

Ehdotuksen mukaan myös Merimieseläkekassa osallistuisi eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuuseen.

Yrittäjien eläkejärjestelmää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yrittäjien vakuutusmaksuun sisällytettävä konkurssiyhteisvastuun johdosta perittävä vakuutusmaksun osa määrättäisiin sosiaali- ja terveysministeriön konkurssiyhteisvastuuta varten vahvistamien perusteiden mukaisesti. Sen sijaan maatalousyrittäjien vakuutusmaksun perusprosenttiin ei luettaisi eläkelaitosten yhteisvastuun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten johdosta perittävää vakuutusmaksun osaa.

Lisäksi ehdotetaan, että työntekijäin eläkelain mukaisesta työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömisestä aiheutuvien

eläkejärjestelykulujen määrääminen vakuutusmaksun korotuksineen, näiden maksujen periminen ja perinnässä saamatta jääneistä maksuista aiheutuvat tappiot siirrettäisiin Eläketurvakeskukselta eläkelaitoksille.

Eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuuta koskevat lainmuutokset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vahvistettaessa vakuutusmaksut vuodelle 1997. Merimieseläkelain mukaista vakuutusmaksua määrättäessä ei kuitenkaan otettaisi huomioon sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat ennen lain voimaantuloa alkaneista konkurseista.

Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömisestä aiheutuvien maksujen määräämistä ja perimistä koskevat muutosehdotukset ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1997 alusta. Muutoksia sovellettaisiin vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeviin päätöksiin, jotka annetaan muutosten voimaantulon jälkeen.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Konkurssiyhteisvastuu

Työntekijäin eläkelain (395/61; TEL) 12 §:n 4 momentin mukaan mikäli eläkelaitoksen konkurssin johdosta eläke tai 9 §:n mukainen lisä tai 11 §:ssä tarkoitettu lisäetu jäisi kokonaan tai osittain turvaamatta, vastaavat siitä eläkelaitokset yhteisesti sosiaali- ja terveysministeriön antamien perusteiden mukaisesti.

TEL:n 3 §:n 2 momentin mukaan edellä tarkoitettuja eläkelaitoksia ovat TEL:n mukaista toimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt, eläkekassat ja eläkesäätiöt.

Lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62; LEL) 13 a §:n nojalla TEL:n 12 §:n 4 momenttia sovelletaan myös LEL Työeläkekassaan. Eräiden työsuhteissa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelain (662/82; TaEL) 7 §:n 4 momentin nojalla TEL:n 12 §:n 4 momenttia sovelletaan niin ikään Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaan. LEL Työeläkekassa ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa kuuluvat siten konkurssiyhteisvastuun piiriin. Jos LEL Työeläkekassa tai Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa joutuisi konkurssia vastaavaan tilanteeseen, myös TEL:n mukaista toimintaa harjoittavat eläkelaitokset osallistuisivat tilanteesta aiheutuviin kustannuksiin, ja päinvastoin, jos TEL- eläkelaitos joutuisi konkurssiin, myös LEL Työeläkekassa ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa osallistuisivat siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Merimieseläkejärjestelmä liitettiin vuoden 1991 alusta yksityisen sektorin työeläkkeiden vastuunjakojärjestelmään. Merimieseläkelain (72/56; MEL) 3 a §:ään ei kuitenkaan otettu viittausta TEL:n 12 §:n 4 momenttiin. Näin ollen Merimieseläkekassa ei nykyisen lain mukaan osallistu eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuuseen.

Yrittäjien eläkelain (468/69; YEL) 17 §:ssä on viittaus TEL:n 12 §:n 4 momenttiin. Tämän vuoksi YEL-vakuutuksia hoitavat eläkelaitokset kuuluvat näiden vakuutuksien osalta konkurssiyhteisvastuun piiriin.

Maatalousyrittäjien eläkelaisissa (467/69; MYEL) ei ole viittausta TEL:n 12 §:ään,

joten Maatalousyrittäjien eläkelaitos ei osallistu konkurssiyhteisvastuuseen.

Voimassa olevan TEL:n 12 §:n 4 momentin mukaan kaikki peruseläkkeet sekä rekisteröidyt lisäeläkkeet ja hautausavustukset kuuluvat eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuun piiriin. Säännöksessä ei sen sijaan ole otettu huomioon, miten menetellään kuntoutusrahan ja muiden kuntoutuksesta aiheutuvien kustannusten osalta. Vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 2 §:n 3 momentissa ja vakuutuslainsäädännön (1164/92) 79 §:n 3 momentissa tarkoitettu tasoitusmäärä ei myöskään kuulu konkurssiyhteisvastuun piiriin.

YEL:n 9 §:n 1 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa yrittäjien vakuutusmaksuprosentin. Maksuprosentti vahvistetaan vuosittain samaksi kuin se prosenttimäärä, jonka voidaan arvioida vastaavan työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräistä vakuutusmaksua prosentteina palkoista, ellei YEL:n 9 §:n 5 momentista muuta johdu.

Sosiaali- ja terveysministeriön TEL:n 12 § 4 momentin nojalla antamissa perusteissa määritellään, miten konkurssiyhteisvastuusta aiheutuvat kustannukset jaetaan eri lakien mukaista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten kesken.

YEL:n 9 §:n 1 ja 5 momentin nojalla eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten johdosta perittävä TEL-vakuutusmaksun osa tulisi mukaan myös yrittäjille vahvistettavaan vakuutusmaksuun.

Maatalousyrittäjien vakuutusmaksun prosentti määräytyy vastaavasti kuin yrittäjien vakuutusmaksuprosentti.

1.2. Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti

TEL:n 15 §:n 1 momentissa säädetään eläketurvan järjestämisestä silloin, kun työnantaja on laiminlyönyt vakuuttamisvelvollisuutensa. Eläketurvakeskus kehottaa ensin työnantajaa korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos työnantaja ei tästä huolimatta ota vakuutusta, Eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen (pakko-vakuutus) eläkelaitoksesta ja perii työnantajalta hyvikkeenä enintään kaksinkertaisena sen määrän, jonka työnantaja olisi Eläketur-

vakeskuksen arvion mukaan joutunut suorittamaan eläkevakuutusmaksuina laiminlyönnin ajalta. Työnantajan laiminlyönnistä aiheutuvat kustannukset merkitään Eläketurvakeskuksen kustannuksiin.

TEL:n 15 §:n 1 momentti koskee sekä Eläketurvakeskuksen työnantajien puolesta tekemiä pakkovakuutuksia että työnantajien itse myöhässä ottamia vakuutuksia.

TEL-pakkovakuutuksen ottamisen yhteydessä Eläketurvakeskus määrää työnantajalle TEL:n 15 §:n 1 momentin mukaisen hyvikkeen, joka sisältää laiminlyödyt vakuutusmaksut perustekorkoineen ja laiminlyönnin johdosta määrättävän korotuksen, ja perii hyvikkeen työnantajalta. Riippumatta siitä, saako Eläketurvakeskus hyvikkeenä määräämänsä maksut perityksi, se maksaa laiminlyöntiaikaan kohdistuvat vakuutusmaksut välittömästi sille eläkelaitokselle, jossa vakuutus tulee järjestettäväksi.

Jos työnantaja ottaa itse vakuutuksen myöhässä, Eläketurvakeskus määrää ja perii hyvikkeenä tuolloinkin vakuutusmaksun korotusta koskevan osan. Asianomainen eläkelaitos sen sijaan perii itse laiminlyöntiaikaan kohdistuvat vakuutusmaksut.

Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä johtuvat saatavat aiheuttavat Eläketurvakeskukselle kustannuksia, koska Eläketurvakeskus ei saa perityksi vakuutusmaksuja ja laiminlyöntikorotuksia työnantajilta kuin vasta viiveellä ja koska huomattava osa vakuutusmaksuista jää perintätoimista huolimatta saamatta. Nämä kustannukset ovat viime vuosina nousseet Eläketurvakeskuksen kannalta merkittäväksi eräksi. Esimerkiksi vuonna 1995 Eläketurvakeskus maksoi eläkelaitoksille pakkovakuutusmaksuja 20,2 miljoonaa markkaa ja sai työnantajilta perinnässään 1,7 miljoonaa markkaa. Perityksi saadussa 1,7 miljoonassa markassa ovat myös mukana Eläketurvakeskuksen perimät hyvikkeet, jotka perustuvat siihen, että työnantajat ovat tehneet vakuutuksen myöhässä. Näin ollen pääosin pakkovakuutusmaksuista johtunut nettoraioitustarve oli vuonna 1995 noin 18,5 miljoonaa markkaa. Lähivuosina rahoitustarpeen arvioidaan olevan samaa suuruusluokkaa.

TEL:n 12 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla pakkovakuutusmaksuista aiheutuvat kustannukset sisältyvät Eläketurvakeskuksen hoitokuluosuuteen, joka peritään yksityisten alojen työeläkelaitoksilta. Nämä kustannukset jaetaan eläkelaitosten toiminnan laaju-

den mukaisessa suhteessa kaikille yksityisten alojen työeläkelaitoksille. Tätä ennen näistä kustannuksista on kuitenkin vähennettävä, mitä Eläketurvakeskus on TEL:n 15 §:ssä säädettyinä hyvikkeenä tai muina tuottoina saanut.

Edellä mainittuja yksityisten alojen työeläkelaitoksia ovat TEL:n, LEL:n, TaEL:n, MEL:n, YEL:n ja MYEL:n mukaista toimintaa harjoittavat eläkelaitokset. Yllä mainitut kustannukset otetaan TEL:n 12 §:n 5 momentin mukaan huomioon vuosittain TEL-vakuutusmaksun määrässä osana Eläketurvakeskuksen kustannuksia.

LEL Työeläkekassa hoitaa lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläketurvian valvontaa, Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassa TaEL-valvontaa, Merimieseläkekassa MEL-valvontaa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos MYEL-valvontaa. YEL-vakuuttamisen laiminlyöneiden yrittäjien valvonta kuuluu Eläketurvakeskukselle, mutta vakuutusmaksujen perintä eläkelaitoksille.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Konkurssiyhteisvastuu

Osa kuntoutusrahasta ja muut kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset ovat kokonaan eläkelaitoksen vastuulla. Tästä syystä TEL:n 12 §:n 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös kuntoutusrahat ja muut kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset luetaan eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuun piiriin.

Ehdotuksen mukaan myös eläkelaitosten vastuuelkaan luettava tasoitusmäärä otettaisiin mukaan konkurssiyhteisvastuuseen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien laskupöytäkirjojen määrittelemään alarajaan saakka. Alarajaa määriteltäessä on otettava huomioon muut käytössä olevat keinot vakuutusmaksuun liittyvien riskien vähentämiseksi. Tällöin on ensisijaisesti pyrittävä pienentämään yhteisvastuun soveltamisesta aiheutuvia kustannuksia. Tasoitusvastuun huomioiminen on perusteltua, koska konkurssiin menneen eläkelaitoksen vakuutuksiin liittyvät edut säilyvät ja vakuutusliike jatkuu siinä eläkelaitoksessa, johon vastuut siirretään.

MEL:n 3 a §:n 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Merimieseläkekassa osallistuisi TEL-eläkelaitosten, LEL Työeläkekassan ja Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassan tavoin konkurssiyhteisvastuuseen vas-

tavuoroisuusperiaatteen mukaisesti. Näin turvataan myös merimieseläkkeet siinä tapauksessa, että Merimieseläkekassa joutuisi vastaavaan taloudelliseen tilanteeseen. Yhteisvastuu rajoittuisi kuitenkin vain siihen osaan MEL:n mukaista eläkettä, joka vastaa TEL:n mukaista vähimmäiseläketurvaa.

YEL:n 9 §:n 5 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että YEL:n vakuutusmaksuun sisällytettävä eläkelaitosten TEL:n 12 §:n 4 momentin mukaisten kustannusten johdosta perittävä vakuutusmaksun osa määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön TEL:n 12 §:n 4 momentin nojalla antamien perusteiden mukaisesti. Nyt ehdotettu toimintamalli on tarkoituksenmukainen työeläkejärjestelmässä tapahtuneiden tappioiden johdosta. Tarkoituksena kuitenkin on, että YEL-vakuutusjärjestelmän mukanaolo eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuussa selvitetään vielä myöhemmin erikseen.

Koska eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuu ei koske Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, MYEL:n 10 §:n 6 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maatalousyrittäjien perusprosenttiin ei sisällytetä eläkelaitosten yhteisvastuun toteuttamisen johdosta perittävää vakuutusmaksun osaa.

2.2. Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöminen

TEL:n 15 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömisestä johtuvassa pakkovakuutustilanteessa laiminlyönnin ajalta perittävät vakuutusmaksut ja maksun korotuksen määräisi ja perisi Eläketurvakeskuksen sijasta se eläkelaitos, josta Eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen. Muutoksen jälkeenkin Eläketurvakeskus selvittäisi vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiden työnantajien vakuuttamisvelvollisuuden kokonaisuudessaan ja ottaisi vakuutuksen työnantajan kustannuksella eläkevakuutusyhtiöstä.

Nykyisin Eläketurvakeskus perii työnantajalta laiminlyönnin ajalta korotuksen paitsi pakkovakuutuksen yhteydessä myös niissä tapauksissa, joissa työnantaja ottaa TEL-vakuutuksen laissa säädetyn järjestelyajan jälkeen. Myös tämä Eläketurvakeskuksen tehtävä ehdotetaan siirrettäväksi eläkelaitosten tehtäväksi. Muutoksen jälkeen eläkelaitokset voisivat perii työnantajalta laiminlyönnin ajalta vakuutusmaksun lisäksi enintään va-

kuutusmaksun suuruisen korotuksen Eläketurvakeskuksen ohjeistuksen perusteella. Laissa aikaisemmin käytetyn hyvikkeen asemesta käytettäisiin nimitystä korotus, jolla siis tarkoitettaisiin varsinaisen vakuutusmaksun lisäksi määrättävää sanktion luonteista osaa.

Ehdotetut muutokset nopeuttaisivat ja helpottaisivat vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuvien maksujen perimistä. Siinä tapauksessa, kun työnantaja itse ottaa vakuutuksen myöhässä, muutos mahdollistaisi vakuutuksen myöhästymisen syy selvittämisen jo vakuutusta tehtäessä sekä korotuksen perimisen pian tämän jälkeen. Nykyistä menettelyä, jossa laiminlyönnistä aiheutuvat kustannukset kirjataan Eläketurvakeskuksen kuluiksi ei voida myöskään pitää tarkoituksenmukaisena. Perinnän siirtymässä eläkelaitoksille nämä kulut kirjattaisiin eläkelaitosten maksutappioiksi ja ne sisällytettäisiin TEL-vakuutusmaksun maksutappio-osaan.

TEL:n 12 §:n 1 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kohdasta poistettaisiin siinä oleva säännös TEL:n 15 §:n mukaisen hyvikkeen vähentämisestä Eläketurvakeskuksen kustannuksista. TEL:n 15 §:n 1 momenttiin ehdotetun muutoksen vuoksi hyvikkeen vähentämistä koskeva maininta on tarpeeton, koska ehdotetun muutoksen mukaan Eläketurvakeskus ei enää perisi eikä saisi hyvikettä.

Ehdotetut muutokset korjaisivat myös TEL-pakkovakuutusten aiheuttamien kulujen kohdentumista, sillä muutoksen jälkeen LEL-, TaEL-, MEL-, YEL- ja MYEL-eläkelaitokset eivät osallistuisi näiden kulujen kustantamiseen. TEL-toimintaa harjoittavista eläkelaitoksista eläkesäätiöt ja eläkekassat eivät myöskään osallistuisi kuluihin. Tämä on perusteltua, koska eläkesäätiön ja eläkekassan toimintapiiriin tulee kuulua pysyvästi vähintään 300 työntekijää. Kun pakkovakuutukset koskevat käytännössä pienempiä kuin 300 työntekijän työnantajia, pakkovakuuttaminen ei voi käytännössä tulla kysymykseen eläkekassoissa eikä eläkesäätiöissä.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

TEL:n mukaisista pakkovakuutuksista nykyisin kaikille työeläkelaitoksille jaetut kustannukset osana Eläketurvakeskuksen hoito-

kuluja kohdentuisivat lainmuutoksen jälkeen vain eläkevakuutusyhtiöihin. Työeläkejärjestelmän hallintokustannukset myös vähenisivät jonkin verran, koska Eläketurvakeskus vapautuisi ylläpitämästä erillistä perintätointa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Myös Eläketurvakeskus on osallistunut esityksen valmisteluun.

Esityksen valmistelun yhteydessä on kuultu Työeläkelaitosten liittoa, LEL Työeläkekassaa, Esiintyvien taiteilijoiden eläkekassaa, Merimieseläkekassaa ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta. Lisäksi on kuultu esityksen kannalta keskeisiä työmarkkinajärjestöjä.

5. Voimaantulo

Konkurssiyhteisvastuuta koskevat lainmuutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 15

päivänä marraskuuta 1996. Niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vahvistettaessa vakuutusmaksuprosentteja vuodelle 1997. MEL:n mukaista vakuutusmaksua vahvistettaessa ei kuitenkaan otettaisi huomioon sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat ennen lain voimaantuloa alkaneista konkurseista.

Työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömisestä aiheutuvien maksujen määräämistä ja perimistä koskevat muutokset ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Niitä sovellettaisiin vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyömistä koskeviin päätöksiin, jotka annetaan muutosten voimaantulon jälkeen.

6. Säättämisjärjestys

Ehdotetut muutokset voidaan säätää valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työntekijäin eläkelain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 12 §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti ja 15 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 1 momentin 5 kohta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93) ja 4 momentti 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66) ja 15 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1467/93), seuraavasti:

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

5) eläketurvakeskuksen kustannuksista niiltä osin kuin ne eivät aiheudu eläkelaitoksille erityistä korvausta vastaan suoritettavista töistä, vastaavat eläkelaitokset yhteisesti tämän lain alaisen toimintansa laajuuden mu-

kaisessa suhteessa; näistä kustannuksista on kuitenkin ensin vähennettävä, mitä eläketurvakeskus on tuottoina saanut.

Jos eläkelaitoksen konkurssin johdosta eläke, kuntoutusraha tai muu kuntoutuksesta aiheutuva kustannus tai 9 §:n mukainen lisä taikka 11 §:ssä tarkoitettu lisäetu jäisi kokonaan tai osittain turvaamatta, vastaavat siitä tai sen osasta eläkelaitokset yhteisesti asianomaisen ministeriön antamien perusteiden mukaisesti. Eläkelaitokset vastaavat tällöin yhteisesti myös vakuutusyhtiölain (1062/79)

10 luvun 2 §:n 3 momentissa tai vakuutus-kassalain (1164/92) 79 §:n 3 momentissa tarkoitetusta tasoitusmäärästä asianomaisen ministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.

15 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt hänelle 1 §:ssä, 1 c §:n 1 momentissa, 2 ja 3 §:ssä säädetyn velvollisuutensa järjestää eläketurva työntekijöilleen, eläketurvakeskuksen on kehotettava työnantajaa korjaamaan laiminlyöntinsä. Jos työnantaja ei eläketurvakeskuksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen työnantajan kustannuksella (*pakkovakuuttaminen*). Eläkelaitoksella, josta eläketurvakeskus on ottanut vakuutuksen tai

josta työnantaja itse on ottanut työntekijöilleen vakuutuksen 1 §:n 1 tai 3 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, on oikeus periä työnantajalta laiminlyönnin ajalta vakuutusmaksun lisäksi enintään vakuutusmaksun suuruinen korotus. Tarkemmat ohjeet korotuksen määräämisestä antaa eläketurvakeskus.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996. Lain 12 §:n 1 momentin 5 kohta ja 15 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 12 §:n 4 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa työntekijäin eläkelain mukainen vakuutusmaksu-prosentti vuodelle 1997.

Lain 12 §:n 1 momentin 5 kohtaa ja 15 §:n 1 momenttia sovelletaan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeviin päätöksiin, jotka annetaan 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

2.

Laki

merimieseläkelain 3 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 3 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1346/90), seuraavasti:

3 a §

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, eläkekassa vastaa yhdessä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen eläkelaitosten kanssa työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisesti työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista, 2 momentin 3 kohtaa vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista eläkkeistä ja eläkkeen osista sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista. Lisäksi eläkelaitoksen konkurssin johdosta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläke-

lain 12 §:n 4 momentissa säädetään. Tällöin tämän lain mukaisista eläkkeistä otetaan huomioon vain työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaava määrä.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa merimieseläkelain 3 §:n mukainen vakuutusmaksu vuodelle 1997. Lakia sovellettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat ennen lain voimaantuloa alkaneista eläkelaitosten kursseista.

3.

Laki**yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 9 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (982/93), seuraavasti:

9 §

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa, kun maksuprosenttia vahvistetaan. Vakuutusmaksuun sisältyvä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisia kuluja varten perittävä

vakuutusmaksun osa määräytyy kuitenkin asianomaisen ministeriön edellä mainitun lainkohdan nojalla antamien perusteiden mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa yrittäjien eläkelain 9 §:n mukainen vakuutusmaksuprosentti vuodelle 1997.

4.

Laki**maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 10 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (394/95), seuraavasti:

10 §

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläke-

turvakeskuksen luottovakuutusta varten eikä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä vakuutusmaksun osia, kun vakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä mar-
raskuuta 1996.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vah-
vistettaessa maatalousyrittäjien eläkelain

10 §:n mukainen vakuutusmaksun perus-
prosentti vuodelle 1997.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Terttu Huttu-Juntunen*

1.

Laki

työntekijäin eläkelain 12 ja 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 12 §:n 1 momentin 5 kohta ja 4 momentti ja 15 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat, 12 §:n 1 momentin 5 kohta 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (979/93) ja 4 momentti 16 päivänä joulukuuta 1966 annetussa laissa (639/66) ja 15 §:n 1 momentti 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa laissa (1467/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Eläkelaitosten keskinäinen vastuu eläkkeistä ja kuntoutusrahasta määräytyy sekä eläkkeistä ja kuntoutusrahasta eläkelaitoksille aiheutuvat kulut jaetaan eläkelaitosten kesken, mikäli eläkelaitokset eivät ole toisin sopineet, seuraavasti:

5) eläketurvakeskuksen kustannuksista niiltä osin kuin ne eivät aiheudu eläkelaitoksille erityistä korvausta vastaan suoritettavista töistä, vastaavat eläkelaitokset yhteisesti tämän lain alaisen toimintansa laajuuden mukaisessa suhteessa; näistä kustannuksista on kuitenkin ensin vähennettävä, mitä eläketurvakeskus on 15 §:ssä säädettyinä hyvikkeenä tai muina tuottoina saanut.

Mikäli eläkelaitoksen konkurssin johdosta eläke tai 9 §:n mukainen lisä tai 11 §:ssä tarkoitettu lisäetu jäisi kokonaan tai osittain turvaamatta, vastaavat siitä tai sen osasta eläkelaitokset yhteisesti ((sosiaaliministeriön)) antamien perusteiden mukaisesti.

5) eläketurvakeskuksen kustannuksista niiltä osin kuin ne eivät aiheudu eläkelaitoksille erityistä korvausta vastaan suoritettavista töistä, vastaavat eläkelaitokset yhteisesti tämän lain alaisen toimintansa laajuuden mukaisessa suhteessa; näistä kustannuksista on kuitenkin ensin vähennettävä, mitä eläketurvakeskus on tuottoina saanut.

Jos eläkelaitoksen konkurssin johdosta eläke, kuntoutusraha tai muu kuntoutuksesta aiheutuva kustannus tai 9 §:n mukainen lisä tai 11 §:ssä tarkoitettu lisäetu jäisi kokonaan tai osittain turvaamatta, vastaavat siitä tai sen osasta eläkelaitokset yhteisesti *asianomaisen ministeriön* antamien perusteiden mukaisesti. *Eläkelaitokset vastaavat tällöin yhteisesti myös vakuutusyhtiölain (1062/79) 10 luvun 2 §:n 3 momentissa tai vakuutus-kassalain (1164/92) 79 §:n 3 momentissa tarkoitettusta tasoitusmäärästä asianomaisen ministeriön vahvistamien laskuperusteiden mukaiseen vähimmäismäärään saakka.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt hänelle 1 §:ssä, 1 c §:n 1 momentissa, 2 ja 3 §:ssä säädetyn velvollisuutensa järjestää eläketurva työntekijöilleen, eläketurvakeskuksen on kehotettava työnantajaa korjaamaan laiminlyöntinsä ja perittävä tältä hyvikkeenä enintään kaksinkertaisena se määrä, jonka työnantaja olisi eläketurvakeskuksen arvion mukaan joutunut laiminlyönnin ajalta suorittamaan eläkevakuutusmaksuina. Jollei työnantaja eläketurvakeskuksen kehotuksesta huolimatta sen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen työnantajan kustannuksella. Ne edut, jotka työntekijöiltä ovat jääneet saamatta laiminlyönnin takia, eläketurvakeskus kustantaa määräämänsä eläkelaitoksen välityksellä.

15 §

Jos työnantaja on laiminlyönyt hänelle 1 §:ssä, 1 c §:n 1 momentissa, 2 ja 3 §:ssä säädetyn velvollisuutensa järjestää eläketurva työntekijöilleen, eläketurvakeskuksen on kehotettava työnantajaa korjaamaan laiminlyöntinsä. *Jos työnantaja ei eläketurvakeskuksen asettamassa määräajassa korjaa laiminlyöntiään, eläketurvakeskus ottaa vakuutuksen työnantajan kustannuksella (pakkovakuuttaminen). Eläkelaitoksella, josta eläketurvakeskus on ottanut vakuutuksen tai josta työnantaja itse on ottanut työntekijöilleen vakuutuksen 1 §:n 1 tai 3 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, on oikeus periä työnantajalta laiminlyönnin ajalta vakuutusmaksun lisäksi enintään vakuutusmaksun suuruinen korotus. Tarkemmat ohjeet korotuksen määräämisestä antaa eläketurvakeskus.*

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996. Lain 12 §:n 1 momentin 5 kohta ja 15 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Lain 12 §:n 4 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa työntekijäin eläkelain mukainen vakuutusmaksuprosentti vuodelle 1997.

Lain 12 §:n 1 momentin 5 kohtaa ja 15 §:n 1 momenttia sovelletaan vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntiä koskeviin päätöksiin, jotka annetaan 1 päivänä tammikuuta 1997 tai sen jälkeen.

2.

Laki

merimieseläkelain 3 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä tammikuuta 1956 annetun merimieseläkelain (72/56) 3 a §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1346/90), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 a §

Sen lisäksi, mitä edellä on säädetty, eläkekassa vastaa yhdessä 2 momentin 3 kohdas-

Sen lisäksi, mitä edellä *säädetään*, eläkekassa vastaa yhdessä 2 momentin 3 kohdas-

Voimassa oleva laki

sa tarkoitettujen eläkelaitosten kanssa työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisesti työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista, 2 momentin 3 kohtaa vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista eläkkeistä ja eläkkeen osista sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista.

Ehdotus

sa tarkoitettujen eläkelaitosten kanssa työntekijäin eläkelain 12 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohdan mukaisesti työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista, 2 momentin 3 kohtaa vastaavista vähimmäiseläketurvan mukaisista eläkkeistä ja eläkkeen osista ja vastaavista lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain perusteella maksettavista eläkkeistä ja eläkkeen osista sekä eläketurvakeskuksen kustannuksista. *Lisäksi eläkelaitoksen konkurssin johdosta on soveltuvin osin voimassa, mitä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentissa säädetään. Tällöin tämän lain mukaisista eläkkeistä otetaan huomioon vain työntekijäin eläkelain vähimmäiseläketurvaa vastaava määrä.*

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa merimieseläkelain 3 §:n mukainen vakuutusmaksu vuodelle 1997. Lakia sovellettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat ennen lain voimaantuloa alkaneista eläkelaitosten kursseista.

3.**Laki****yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun yrittäjien eläkelain (468/69) 9 §:n 5 momentti, sellaisena kuin se on 19 päivänä marraskuuta 1993 annetussa laissa (982/93), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus***9 §**

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa, kun maksuprosenttia vahvistetaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa, kun maksuprosenttia vahvistetaan. *Vakuutusmaksuun*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

sisältyvä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisia kuluja varten perittävä vakuutusmaksun osa määräytyy kuitenkin asianomaisen ministeriön edellä mainitun lainkohdan nojalla antamien perusteiden mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa yrittäjien eläkelain 9 §:n mukainen vakuutusmaksuprosentti vuodelle 1997.

4.

Laki

maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 14 päivänä heinäkuuta 1969 annetun maatalousyrittäjien eläkelain (467/69) 10 §:n 6 momentti, sellaisena kuin se on 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetussa laissa (394/95), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten perittävää vakuutusmaksun osaa, kun perusprosenttia vahvistetaan.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, työntekijäin eläkelain vähimmäisehtojen mukaisen vakuutuksen keskimääräisessä vakuutusmaksussa ei oteta huomioon eläketurvakeskuksen luottovakuutusta varten *eikä työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentin mukaisten kulujen rahoittamista varten perittäviä vakuutusmaksun osia*, kun vakuutusmaksun perusprosenttia vahvistetaan.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 1996.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vahvistettaessa maatalousyrittäjien eläkelain 10 §:n mukainen vakuutusmaksun perusprosentti vuodelle 1997.